

חמץ.

הדר פרק ששי עירובין

מסורת הש"ס

(א) וְלִקְמֹן עֲמֹד בָּן,
(ב) בָּסִם": בְּמִשְׁמֹרֶה, וְכֵן
לְהֵלֵן מִשְׁמֹרֶה, (ג) כְּבוֹרוֹת דָּף
(ד, ג) בָּסִם": דְּמִשְׁמֹרֶה, וְכִי־
כִּסֵּה"ע, (ה) בָּסִם": דְּמִשְׁמֹרֶה,
וְכֵן לְהֵלֵן, (ו) ע"ש דְּהַסֵּס
אֵיחָא זַח"פ שֶׁנֶּשֶׁךְ לְדוּקִים הֵן
מִתִּירָאוֹת מִן הַפְּרוּשִׁים וְלִבְנֵי
ז"ל כְּדֹאשְׁכֵּחַן בְּיוֹמָא פִּרְקָא ז'
דָּף י: דֵּשֶׁס אֵיחָא בְּלִשְׁוֹן
(ז) ע: בָּסִם": אֵיחָא זַח"פ
שֶׁדְּרוּקוֹת הֵן מִתִּירָאוֹת.

הגהות הב"ח

(א) גמ' אימא עד שלא יצא
היוס: (ב) שם ההוא גברא
דנפק בחומרתא: (ג) תוס'
ד'ה' הולא וכו' אינו כע"ג
(ועוד מלפניו) (ד) וכו'
ק"ה ומרפליג: (ה) ד"ה
כיון וכו' טעמא של עץ
שחומתה ממין אחר:
(ו) בא"ד וכן משמע
במועד קטן דמדה:
(ז) בא"ד ולא שייך למגור
באש דילמא שני:

מוסר רש"י

מי שנתן רשותו. לבני
חצר מפני ששכח ולא עירב
ולאחר שביטל הוציא מביתו
לחצר, אוסר. על בני חצר
דהדר שקליה לרשותיה
(לעיל סח:).

רבינו חננאל

והתנו מי שנתן רשותו
והוציא בלשון בשוגג בן
אורס דביר ר' מאיר
מאיר. ודחי ברוך יוסף
במחמתא אינו אורס
דביר ר' מאיר. ופירש
אבי פירוק אחר, ואמר
מחמתא בשלל החזיקין
לשון חכם במבוי, לפיכך
א"ע דביטל רשותו (ו)אם
הוציא אורס, אבל המבטל
רשותו יוקדמו בין המבוי
והחזיקין במבוי א"ע
שהוציא אחר כך אל
אסר. כדכתיב אינו עד
שלא נתן רשותו והוציא
בין בשוגג בין במוד
יכול לבטל רשותו דביר
ר' מאיר. (ו) יהודי
אומר בשלל (לבטל) יכול
לבטל, אבל אם הוציא
במוד לאסור עליון א"ע
שלא נתן רשותו מי שנתן
רשותו והוציא (אחר)
בין שוגג בין מוד
אורס דביר ר' מאיר. ר' יהודה
אומר מיד אורס
במה אינו אורס. במה
בררם אמרם בשלל
החזיקו בין המבוי במבוי,
אם הוציא אינו תכלים
שלא נתן והחזיקו בין המבוי
במבוי, א"ע ששהוציא
הוא בין בשוגג בין במוד
(א) (אורסין) [אורס].

אמר מר רבי יהוד' אומרה בלשון אחרת מהרו ועשו צורכיכם במבוי עד שלא תחשך ויאסר עליכם אלמא גוי הוא. ואין ביטול רשות מועיל במקום גוי עד שישכיר. והא אנן תנן במתני' עד שלא יוציא ויאסור עליכם אלמא לאו

אימא איז א חסד. לר"מ: והפניא. בניחותא: עד שלא נקו כו'. אישראל של א עירב קאי: יכול לבטל. אע"ג דמומר' הוא לחלל שבת יכול לבטל: צמוד אין יכול לבטל. קסבר ר' יהודה מחלל שבת אין יכול לבטל בלא שכירות: אומר. דהדר שקליה לרשותיה ובשוגג נמי

קנסו שוגג אטו מויד: צמה דברים
אמורים. ר"מ קאמר לה דלילו ר'
יהודה לנישנא דמתני' קאמר דלא
מהניא חזקה ולנישנא דבריימא
דקאמר ר' יהודה עד שלא תחשך
שעמא לאו משום דלא מהניא חזקה
הוא חזקה דקסבר רבי הוה
כעובד כוכבים וגבי ישראל ציטול
איכא למימר דאפי' לר' יהודה מהניא
חזקה ובמה דברים אמורים דברי
הכל הוא: והא אגן סגן. לר' יהודה
עד שלא יוציא אלמא מהני ציטול כל
כמה דלא הדר ביה ובחזקה הוא
דפליג דקסבר לא מהניא: ואיציניס
אימא. מתני' דמשמע דדוקי מבטל
בצומור לחלל צנעא: גילוי פנים.
החזקין: מומר הוי. צתמיא ורי משום
גילוי פנים חשיב ליה מומר: מומר
צגילוי פנים. צפרהסא: כר' יהודה.

לדר"מ מומר לחלל שבת בפרהסיא
מבטול: בחומרתא דמדושא. נבעת
שחותמנה ממנין אחר ואמר: במסכת
שבת (דף נט:) היא של אלמוג וחותמה
ש מתכת אסור לנאת בה. חומרתא
חות. מדושא לא אתפרש. ובדקתי במ' ^א
שבת ולא נשית שם לענין שבת אלא
לענין טומאה ואומר אני חומרתא
דמדושא קשר של בושם אחד ממני
הבשמים וכי האי גוונא אמר' בשבת
(דף סג.) דאין יוצאין בחומרתא
דפילון וחיבב עליי חטאת משום
דמשאי הוא ואינו מכשיר אדם:
גיוגן זה. שמחלל שבת בצנעא:
איזהו ישראל מומר. דחשבינן ליה
מומר לכל מיילי: ר' מאיר ורבנן
במס' בכורות פבר' עד כמה (דף קז:):

12

אִינוּ יוֹכֵל לִצְטַל כְּמוֹ הַחֹזֶק אַחֵר צִיטוֹל דְּאִין יוֹכֵל עוֹד לִצְטַל וּר"ם פ'ס
באן בְּמוֹמַר חֶלְעֵי שְׁבָחוֹת בַּהֲרַחֵם. לְפִירוֹת הַקּוֹנֵט׃ שְׁהִיטָא בְּנִי
 פֶּרֶסֶקִיא הֵא דְאִרְוִייתָהּ הֵא דְרַבְנִין וְיִמְמָה דְהֵא סָתַם לְרִזְקִין
 וְנוֹתְנִים רְשׁוֹת קוֹדֶם שְׁגוֹר עֲלֵיהֶם ר' אִמִּי ור' אִסִּי בְּפ"ק דְּחולִּין (קד)
 מוֹדַהִי וַיִּזְלֵי שְׁרָגִילֵי הֵם לְחֵזֶק לֵפִי שִׁירָאִים מִאֲחֵמִים דְּכִשְׁלָחֵן גִּנְדָּה פֶּרֶסֶק
בין דְּחִוּיָּה רַחֲמֵי הַיְּהוּדָה לֵפִי בְּסִינְיָהּ. וְאִם וְהֵא ר' יְהוֹדָה נְשִׂיאָא
 (קד יב:) וְיִמְרִץ ר"ח דְּהֵא גִבְרָא דְהִכָּא בְּפֶק בְּרִשׁוֹת הַרְצִים

וְלִדְאִיקְסֵפּ מֵאִי טַעמָא אִיקְסֵפּ אִי מִשּׁוּם חוּמְרָתָא דְמִינוּשָׁא וְהָא מִנִּיא
 דְּהִיהֵיבָא בְּיִמִּיתָא בְּסוּף פֶּרֶק כִּירָה (שם דף מו:) אָמַר עוֹלָא מֵאִי טַעמָא
 לְהִתְקַשֵּׁט בְּהֵם בְּחָלָל דְּלֹא חוּז בְּשִׁבְתָּ וּפִסָּה שֶׁר לְצוּר גּוֹפּוּ וּלְצוּר מִ
 בְּצִפְרָק בְּמָה אִשָּׁה (שם דף סד:) כֹּל מְקוּם שְׂאֵסוּר חֲכָמִים לִלְמַתּ צוּ לְהִירֵה
 וְנוּמִים וְטַעְוֹת אֲסוּר לְהִתְקַשֵּׁט בְּהֵם בְּחָלָל שְׂמַל יָא בְּצוּן לְרִיבָּה⁽¹⁾ וּבִשְׂמַל
 לְרִיבָּה דְּמִינוּשָׁא וְאִינוּ תַּשְׁבִּיט כֹּלל וְהִוְלִיב בְּאִצְטִיב לְחַלּוּ לִיכָא אֲסוּר מִ
 רִאשׁוֹן שְׂפִירָשׁ בְּקוּנֵט⁽²⁾ טַעְמָא⁽³⁾ שְׁחוּמָתָא מִמֵּין אַחֵר וְלֹא כְּלָשׁוֹן ב' שְׂפִירָשׁ
 וְטַעְוֹת וּר' יְהוּדָה נְשִׂיאָה לְצוּר גּוֹפּוּ וּלְצוּר מְקוּמוּ אֲפִקִּינְהוּ כְּגוֹן ל
 דְּאִסּוּר טַלְטוּל לִיכָא שְׂהִרִי יֵשׁ עֲלֵיהּ תוֹרַת כְּלִי דְּכַתְּנִיא הִשְׁרִים וְהַנּוּמִים
 טַלְטוּל לִיכָא אֲסוּר תַּשְׁבִּיט פִּשְׁטָא דְּלִיכָא לְחִינוּ עָשׂוּ לְתַשְׁבִּיט אֲלֵא כ
 לְרִיבָּה⁽⁴⁾ ר' יְהוּדָה נְשִׂיאָה בְּאִצְטִיבּוּת וְהִוְלִיב גְּבֵרָא בְּקוּנֵטוֹ וְאֵם הִיא מִ
 בְּאִישׁ⁽⁵⁾ שְׁלִיף וּמַחְוּי לָךְ כֹּן הוֹרֵךְ לְהִבְיָא רַחֵיב אֲלֵא עַל הַטְלָטוּלוּ
 דְּהוּא הִיא יָכוֹל לְקַדֵּק מִן מַתָּא⁽⁶⁾ דִּפ' בְּמָה אִשָּׁה יוֹלָא (שם דף
 חט"ט ש"מ דְּחֲשִׁיב רִאשׁוֹת וְאִשָּׁה)

א' כר"מ אפי' בא' מכל איסורין נמי. וה"נ תניא זהדיא צנכורות צנ
דכפ' זה צורר (סנהדרין דף קז. ב.) גבי פלוגמא דאביי ורבא דאוכל נט

וזה תנן מי שנתן רשות ב'. הא דפריך אברייא טפי מאמתני' משום דצברייתא מסייס זה דברי ר"מ:

הוציא בין בשוגג בין במזיד יבוא לבטל. פירש בקונט' אע"ג דמומר ^ה הוא לחלל שבת יכול לבטל ר' יהודה אומר

צמוד אינו יכול לנטל קסבר מומר
 לחלל שבת אינו יכול לנטל בלא
 שכירות ומדמיה טעם בקונטרס
 משום מומר ר"ק לומר דבפרהסיא
 קאמר דמסיק דדוקא בפרהסיא לר'
 יהודה אינו יכול לנטל שום ואפ"ה
 לר"מ מבטל רשות דקאמך נמי דקאמר
 מומר בגילוי פנים אינו מבטל רשות
 כמאן כר' יהודה פירש בקונט' דלר"מ
 צמוד לחלל שבת בפרהסיא מבטל
 ותימה דממנני קמני דדוקי הרי הוא
 כנכרי דמסיק לעיל ומשמע
 גריס פירקין דרישא דממנני ר"מ וי"ל
 דולאי כולה מתנינא עד ר' יהודה ר"מ
 קמני לא דממנני צה בברייתא
 דברי ר"מ דר"מ שונה דברי רבותיו
 דברי חכמים ודברי ר"ג ואפשר דקסבר
 כר"ג דלמר דדוקי אינו כנכרי
 (א) ועוד מדפליגי ר"מ ור' יהודה אליבא
 דר"ג משמע נמי דכר"ג סבירא ליה
 ומיהו לא משמע כלל לפרש ברייתא זו
 מטעם מומר חדא דלמה ליה למנקט
 הויא הוה ליה למימר שחילל שבת
 בכל מלאכה שחילל ועוד דמשמע
 דמשום דהויא בשבת זו דקמני עד
 שלא נתן רשותו הויא ועוד דמשמע
 סתם הויא בכל ענין דין בננעא דין
 בפרהסיא כמו מי שנתן רשותו
 והויא דסיפא ומפרש ר"י דהכא
 לאו מטעם מומר קאמר דמומר לא
 שייך אלא בחדש הרגיל לחלל שבתות
 ואינו מומר כלל אצל הכא לא ברגיל
 איירי אלא שבמקרה בעלמא אירע כך
 שהויא שהיה דחוק לפי שעה ואם
 בשבת שצברה עשה כן אפי' צמוד
 לא היה מוסיק כלום אפי' לר' יהודה
 ללא מומר הוא כדפירשתי אלא דוקא

ד'כ'ל'ל ל'צ'ט'ל מ'ש'ו'ס ד'ל'א ח'ש'י' מ'נ'ח'ו'ר כ'י'ו'ן א'ש'ח'ר ה'ג'מ'י'ה' ל'א' ה'ח'ו'ק' :
 ד'ל'ע'ל ח'ש'י' מ'נ'ח'ר א'פ'י' ב'מ'י'ל'י ד'ר'ב'נ'ן א'ז'ן מ'ש'מ'ע מ'ד'ל'א מ'ש'י' ה'א' ה'א' ו'י'ב'א
 ג'ו' מ'ז'ר כ'ל'ל ב'מ'י'ל'י ד'ר'ב'נ'ן א'פ'י' ב'פ'ר'ה'ק'י'א ו'כ'ו'ת'ם נ'מ'י' ש'ה'י'ו מ'ב'ט'ל'ים
 ה'א' ס'ת'ם כ'ו'ת'ם א'י'נ'ם מ'א'מ'י'י'ם ב'ד'ב'ר'י' ח'כ'מ'י'ם ו'א'פ'י' ב'פ'ר'ה'ק'י'א ו'ל'א
 ו'כ'ו'ת כ'ו'ת'ם (ד'ק' :ג') א'ע'י' ש'ל'ד'ק'ו'ס א'ז'ן ^א מ'ת'י'א'ז'ן א'ז'ן מ'פ'י' פ'ר'ו'ש' :
 ו'פ'ו'י'ה' נ'פ'ק ב'ח'ו'מ'ר'ת'א ד'מ'ד'ו'ש'א ב'ד'ל'מ'ר'י' ב'מ'ו'ד'ע ק'ט'ן ב'פ'ר'ק מ'ע'ל ר' א'ש'פ'ן
 ב'ח'ז'ר ו'י'ו'מ'ה א'פ'י' ב'ח'ז'ר מ'ש'מ'ע ה'ת'ם ד'ל'א'ק'ו'ר ד'ק'א'מ'ר ע'ל ר' א'ש'פ'ן
 י'י'ם ו'ה'ו'מ'י'ם ו'י'ס'ב'צ'ו'ת ה'ר'י' ק'ן כ'כ'ל ה'כ'ל'ים ה'י'ט'ו'ל'ין ב'ח'ז'ר ו'א'מ'ר ע'ל'ה'
 י'ל ו'א'י'כ'א ת'ו'ר'ת כ'ל'י' ע'ל'י'ה'ן ו'מ'ד'ג'נ'ט ט'ע'מ'א ד'ת'ו'ר'ת כ'ל'י' מ'ש'מ'ע ד'ל'א'ק'ו'ר
 מ'ז'ן כ'מו כ'ל ד'ב'ר ש'י'ש ת'ו'ר'ת כ'ל'י' ע'ל'י'ו א'ע'י' ש'מ'ל'א'כ'ת'ו ל'א'י'ס'ו'ר כ'ד'ל'מ'ר
 א'א'ק'ו'ר ל'א'כ'א ב'ז' ת'ל'ח'ר ח'ו'ך מ'כ'ב'ו'ל ו'פ'א'ה כ'כ'ר'ת ו'א'ז'ר'י' ד'ו'ד'א' ש'י'ר'ם
 ה'ר'ב'צ'ים א'א'ק'ו'ר ד'י'ל'מ'א ש'ל'י'ף ו'מ'ח'ו' ו'ל'א ח'ש'י' ג'ז'י'ר'ה ל'ג'ז'י'ר'ה א'כ'ל ח'ו'מ'ר'ת'א
 מ'ת'ש'כ'ש'י' ל'ל'א'ו ת'כ'ש'י' ה'א' א'ל'א א'י'ס'ו'ר ט'ע'ל'ו'ט ב'ע'ל'מ'א ה'א' ד'ל'י'ר'ם כ'ל'ש'ו'ן
 א'ק'ש'ר ש'ל ב'ש'מ'י'ם (ד'ק' :ג') ב'מ'ו'ד'ע ק'ט'ן (ד'ק' :ב') ד'מ'ד'מ'ל'ה ל'ה'ו ל'ש'י'ר'ם ו'נ'ו'מ'ים
 ב'ז'ה א'ל' ה'ת'י'נ'ו'ך א'ז'ן ש'א'ר ע'י'י'נ'י'ם ו'מ'ו'ש'ה ה'א' ק'ל'א'מ'ר מ'ט' א'י'ק'פ'ד
 ב'ש'ה'ם כ'ש'א'ר כ'ל'ים ש'מ'ל'א'כ'ת'ן ל'א'י'ס'ו'ר ש'י'ט'ו'ל'ין ל'א'ז'ך ג'ו'פ'ן ו'כ'י'ו'ן ד'ל'א'ק'ו'ר
 ע'ן ב'ע'ל'מ'א ש'ע'ש'ו'י' ל'ח'ת'ו'ם ב'ז'ה ח'ו'מ'ת'ו'ת ו'ר'י'ם מ'פ'ר'ש' ד'מ'ר'י'י'ה'ו נ'פ'ק'י'
 ל'ט'ע'ל'ט'ל ה'י'ה' י'כ'ו'ל ל'ה'ת'ק'ש'ט ב'ז'ה ל'ר'ב'ר' ש'ת'כ'ש'י'ט ה'א' ו'ל'א ש'י'ך ל'מ'ג'ו'ר
 ד'ל'א ח'ש'י' כ'ח'ת'י'ה' ש'ל מ'ת'כ'ת' א'ז'ן ש'ל ע'ן ד'ע'ל'מ'א ו'מ'י'ה'ו ק'ש'ה ל'ר'י'
 ד'מ'ג'ן ב'צ'ב'ע'ת ש'א'י'ן ע'ל'ה' ח'ו'ת'ם ל'ה'ו ת'ל'א ו'א'ז'ן ו'א'ס' ד'ל'א'ה א'י'נ'ה ה'י'ב'א
 ד'ל'ש'א'ר ד'נ'פ'א ל'ז'ן מ'ש'מ'ע ב'ח'ו'מ'ר' :

עוד כמה (ד'ג) נחשד לדבר אחד נחשד לכל התורה כולה דברי ר"מ ותימה
ת להכעיס ורבא אמר כשר בעי לאוקומי רבא כר' יוסי דאמר הוּם

73יני

נא א מיי פ"ב מהלכות
עירובין הלכה ו סמג
עשין דרבנן א טוש"ע או"ח
סי' שפ"א סעיף א:
ב [מיי] פ"י מהל' משכב
ומושב הל' ט טוש"ע י"ד
סי' קיט סעי' ד':

רבי ניסים גאון

כמכאן אי ב'ר מאיר דאמיר
משמרו לברב אהרן
היה משמור כל תורה חולה
שבתורה נשמו וזי כרובן
האז אביר חסדו וזי
לאל לא נחשו לכל
התורה. דז אר מאיר
משמחל כל בתוספתא
דמאי, דתני עס הארץ
שקובל עשוי כל דבר
בצורתו ונחש על דבר
אחר, נחשו על כולם
דברי ר' מאיר. ויתא לא
ברייא בגמ' דכברות
פוקר עז כמה ישראל
חזקו להטפל בבבוי
ודברי תימני דההו
משמור עלו' איתנהו נז'
בתוספתא כברות (נ"ב)
דתני חסדו על ע"ז
שחור על כל המצות
שבתורה, ולא למפרע
אלא מיכן ולהבא שנא'
לפנ חיוס אש צור ה'
והאזהר.

רבינו חננאל (המשך)

גוי הוא ובביתו סגי ליה,
אם יוציא יאסר.
ופקדון מן שלא יוציא
דקתני במתני' שלא יוציא
דיונים, כר' יהודה
דקתני שלא תחשב. אבינתי
אמא לא קשיא הה דקתני
ר' יהודה דחזקוני וכו'.
מבטל אלא הרי הוא
כגוי [ב]חמלל שבתות
בפריסאי. והוא במשומד
מחלל שבתות. ביצעה.
הוא יצא משומד ברתו
ופנים אנו מבטל שומד
כר' יהודה. יהוה משומד
ידבק בחבורתו מדרגתו.
[נדרש] בחבורתו מדרגתו
בגמ' בפרק מי שחפך
ר' יהודה נשיא נפק
בחבורתו [מדרשאי],
איכפד ר' אמי. אמר רב
היה מאי טעמא איכפד,
והוא פקדון ונשיא והנזמים
המטבעות הרי הן ככלים
המטבעות הרי הן ככלים.
המשומד נפיק בה שבת
ברשות הרבים, בהרי
דחזיוה לר' יהודה נשיא,
כספיה לאי חזרתא,
לומר בתבייש ממנו. אמר
הוא שצנינו מבטל
שבת בגלוי פנים יכול
לבטל רשות לר' יהודה.
כר' הונא איתור
ישראל משומד הוא המחלל
שבת בפריסאי. וז"ל ר'
נחמן אמר אי ר' מאיר,
אפילו עבר על עבד אחת
מכל המצוות שבתורה
משומד הוא. ואי ר' לרנן

(א) הושלם ע"פ הערוך ערך חמר. ור' גם בתוס' ד"ה כיון שהביאו ענין זה בשם ר"ת.